

Označení: ŘXIV/3v

**STRATEGIE/KONCEPCE ROZVOJE
ÚSTŘEDNÍHO KONTROLNÍHO A ZKUŠEBNÍHO
ÚSTAVU ZEMĚDĚLSKÉHO**
(2026 – 2030)

Zpracoval: ÚKZÚZ

OBSAH

1. Vize	3
2. Úvod.....	3
3. Strategické cíle.....	4
4. Souhrnná SWOT analýza	5
5. Struktura strategie a vztah k politice kvality ústavu	5
6. Seznam zkratk	6
7. Obsah jednotlivých oblastí rozvoje.....	7
7.1 Ochrana půdy	7
7.1.1 Optimalizace a integrace systému monitoringu z pohledu požadavků směrnice o monitoringu půd (SML)	7
7.1.2 Úprava analytických postupů podle SML ve spolupráci s CEN	7
7.2 Klimatická změna a ochrana biodiverzity	8
7.2.1 Uhlíkové zemědělství (podle aplikačních pravidel)	8
7.3 Odrůdy, modernizace zkušebnictví	8
7.3.1 Zkušebnictví:	8
7.3.2 Zkoušky odlišnosti, uniformity a stálosti (DUS)	8
7.3.3 Zkoušky užitné hodnoty (VCU)	9
7.3.4 Doporučování odrůd	10
7.4 ŠO.....	10
7.5 Komunikace + PR.....	10
7.6 Pokračovat v digitalizaci/elektronizaci administrativních procesů	11
8 Přílohy	11

1. VIZE

„Ústav jako sebevědomá, otevřená a moderní instituce, jejíž jméno bude zárukou dobrého zaměstnavatele a její aktivity zdrojem dostupných kvalitních informací a spravedlivého a věcného přístupu ke kontrolní činnosti“

Součástí vize Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (ÚKZÚZ) je pokračující optimalizace procesů a struktury instituce, posilování postavení ústavu a harmonický rozvoj úřední a správní působnosti (tj. kompetencí) určené právními normami, stejně jako cílený rozvoj zkušebních kapacit pružně reagujících na změny, kterými současné zemědělství prochází na národní i evropské úrovni.

2. ÚVOD

Strategie rozvoje ÚKZÚZ 2026 – 2030 navazuje na předchozí Strategii rozvoje ÚKZÚZ 2020 – 2025 a je pokračováním možného rozvoje ústavu.

Oblasti, jejichž rozvoj bude pokračovat i v dalším období:

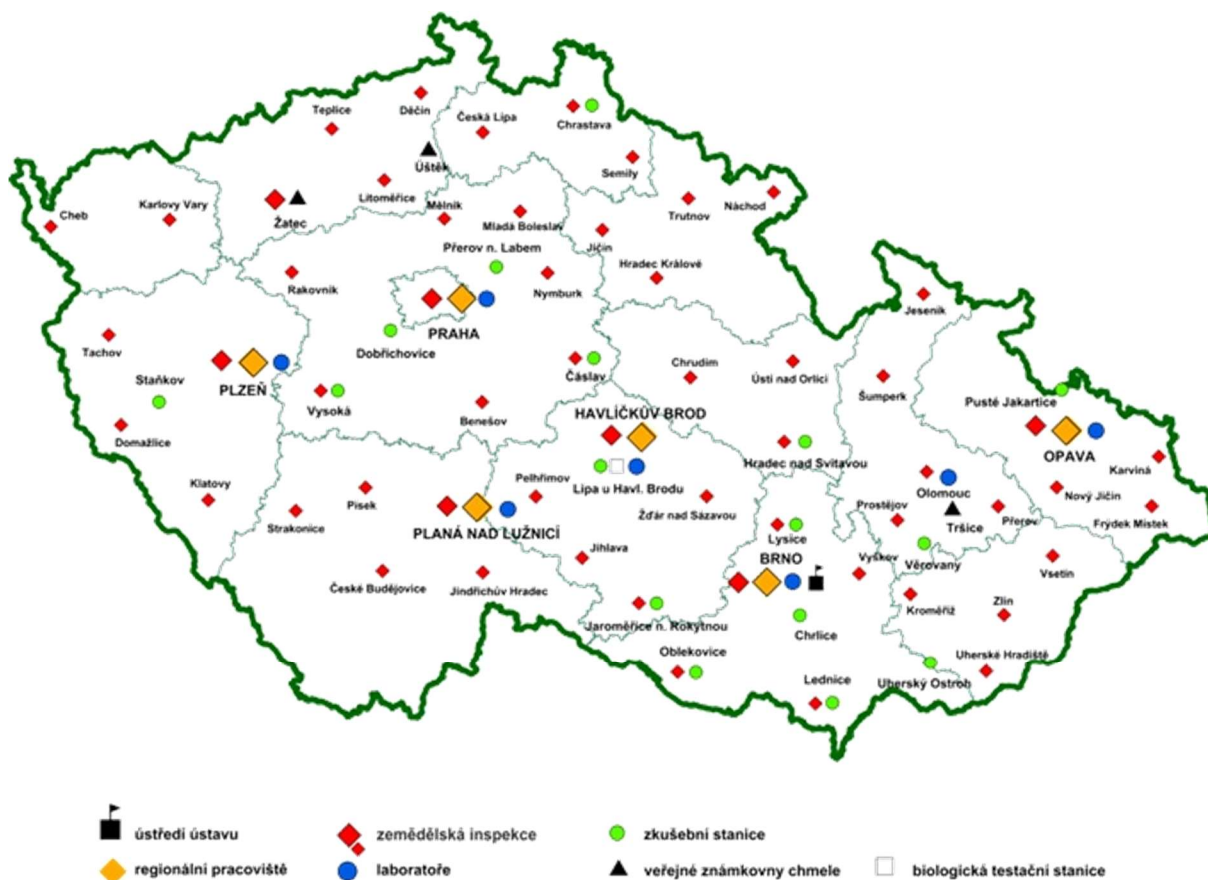
- další rozvoj IT, vazba na interní a externí administrativní procesy, digitalizace agend a dokumentace, rozvoj a plné využití možností Laboratorního IS,
- využití umělé inteligence,
- pokračovat v rozvoji webu ústavu,
- provázanost zemědělství na klimatickou změnu (např. hospodaření s vodou, odrůdové zkušebnictví, IOR, optimalizace používání POR, ochrana půdy – integrace systémů BMP a AZPP),
- pokračovat v modernizaci systému monitoringu ŠO,
- posílit roli ústavu v kontrolní oblasti trvalých kultur, EZ a další (jednotnost kontrol podle zákona o kontrole),
- komplexní modernizace zkušebnictví.

Platnost strategie/koncepce je směřovaná na období 3 let.

ÚKZÚZ je zřízen zákonem č. 147/2002 Sb., o Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském, ve znění pozdějších předpisů, jako specializovaný orgán státní správy, organizační složka státu, samostatná účetní jednotka a je správním úřadem. Zákon o ústavu stanoví v §§ 2 a 3 působnost včetně rámce pro správní činnosti, odborné a zkušební úkony, kontrolní a dozorové činnosti, která dále upřesňují zvláštní právní předpisy, případně pověření MZe nebo smlouvy mezi SZIF a ÚKZÚZ.

Sídlo ÚKZÚZ je v Brně a jeho činnost je zabezpečována na pracovištích na území celé České republiky.

Mapa pracovišť ÚKZÚZ v rámci ČR

3. STRATEGICKÉ CÍLE

Východiska odborných témat Strategie navazují na strategii předchozí a konkretizují témata Strategie resortu Ministerstva zemědělství ČR s výhledem do roku 2030, především v těchto strategických cílech:

A1 – Zajištění potravinového zabezpečení při podstatném zlepšení dopadů zemědělství na přírodní zdroje (plnění opatření, která vyplývají z materiálu „Národní akční plán na snížení používání pesticidů v ČR“ schváleného vládou usnesením č. 660/2012 (ochrana ZPF, kontrolní činnost – Cross-Compliance, standardy DZES),

A6 – Rozvoj a využití poznatků vědecko-technologického vývoje ve prospěch reálné konkurenceschopnosti (implementace výsledků výzkumu do praxe, podpora využití certifikovaných osiv a odrůd domácího šlechtění, evidence sadů a vinic jako strategické nástroje rozvoje, podpora informačních systémů v zemědělské praxi a využití AI),

A8 – Zvyšování ochrany půdy v období klimatických změn, s ohledem na udržitelné zemědělství a tvorbu krajiny.

O vypracování strategie pro další období rozhodlo vedení ústavu. Cílem strategie je prostřednictvím analýzy SWOT, aktualizovat klíčové oblasti rozvoje a jednotlivé priority naší činnosti tak, aby bylo zaměstnancům i odborné veřejnosti zřejmé, jakým směrem se bude instituce vyvíjet (např. digitalizace, rozvoj kontrolních systémů a zkušebnictví).

Strategie rozvoje ÚKZÚZ 2026 – 2030 je zároveň přehledem rozvojových cílů, resp. oblastí rozvoje (OR) pro vedení ústavu. Tato strategie rovněž naplňuje povinnost stanovenou vedoucímu služebního úřadu na zpracování Strategie trvalého rozvoje služebního úřadu ve smyslu § 14 odst. 2 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě, ve znění pozdějších předpisů.

Materiál je živý dokument, který bude dle potřeby aktualizován.

4. SOUHRNNÁ SWOT ANALÝZA

SWOT analýza je souhrnem hlavních pozitivních i negativních stránek a příležitostí, které ovlivňují OR ústavu.

SWOT analýza je v přílohou této strategie.

5. STRUKTURA STRATEGIE A VZTAH K POLITICE KVALITY ÚSTAVU

Politika kvality	závazek vedení k tvorbě podmínek pro stálé zlepšování systémů a procesů ústavu
SWOT analýza	- silné stránky (<i>nezávislost úsudku a rozhodování, kvalita zaměstnanců, schopnost tvořit komplexní řešení</i>) - slabé stránky (<i>rigidita státní správy – malá pružnost a motivace ke změnám, služební zákon, rozpočet, administrativa</i>) - příležitosti (<i>elektronizace administrativních procesů, zlepšit atraktivitu pro mladé zájemce, vícezdrojové financování</i>) - hrozby (<i>věková struktura zaměstnanců, držba půdy, krizové situace, komplikovanost práva</i>)
Oblasti rozvoje	- Ochrana půdy - Klimatická změna a ochrana biodiverzity - Komunikace + PR - Pokračovat v digitalizaci/elektronizaci administrativních procesů
Popis oblastí rozvoje	specifické cíle

6. SEZNAM ZKRATEK

AI	-	umělá inteligence (Artificial Intelligence)
AZZP	-	agrochemické zkoušení zemědělských půd
BMP	-	bazální mentoring půd
CARC	-	Národní centrum zemědělského a potravinářského výzkumu (Czech Agrifood Research Center)
CEN	-	evropské fórum národních normalizačních orgánů (tvorba evropských standardizačních norem)
CPVO	-	evropský odrůdový úřad (Community Plant Variety Office)
Cross-Compliance	-	Kontroly podmíněnosti
ČMŠSA	-	Českomoravská šlechtitelská a semenářská asociace
DUS	-	zkoušení odlišnosti, uniformity a stálosti nových odrůd (Distinctness, Uniformity and Stability)
DZES	-	standardy Dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy
EZ	-	ekologické zemědělství
GPS	-	Satelitní navigační systém (Global Positioning System)
IOR	-	integrovaná ochrana rostlin
IS	-	informační systém
IT	-	informační technologie
JPP	-	Jednotné pracovní postupy (laboratoře)
JÚ	-	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
LIMS	-	laboratorní informační systém (Laboratory Information Management System)
metody MALDI TOF	-	hmotnostní spektrometrie s laserovou desorpcí a ionizací
MIRS	-	střední infračervená spektroskopie
MZe	-	ministerstvo zemědělství
Nařízení EP a Rady č. 2024/3012	-	kterým se zřizuje rámec Unie pro certifikaci trvalého pohlcování uhlíku, uhlíkového zemědělství a ukládání uhlíku do produktů
NIRS	-	blízká infračervená spektroskopie
NOÚ	-	Národní odrůdový úřad
OU ČR	-	Ovocnářská unie ČR
POR	-	přípravky na ochranu rostlin
Power BI	-	Nástroj pro propojování, analýzy a transformaci dat
PRM	-	Směrnice upravující požadavky pro rostlinný rozmnožovací materiál – osiva a sadbu (zatím nevydaná)
SMART zemědělství	-	využití moderních technologií (např. senzory, drony a automatizované stroje)

Směrnice EP a Rady č. 2022/2464	- o podávání zpráv podniků o udržitelnosti
SML	- směrnice o monitoringu půd
SWOT	- Analýza pro strategické hodnocení (silné stránky, slabé stránky příležitosti, hrozby)
SZIF	- Státní zemědělský a intervenční fond
ŠO	- škodlivé organizmy
ÚKZÚZ	- Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
UPOV	- Mezinárodní svaz pro ochranu nových odrůd rostlin (Union for the Protection of New Varieties of Plants)
VCU	- zkoušky užitné hodnoty odrůd rostlin (Value for Cultivation and Use)
ZPF	- Zemědělský půdní fond

7. OBSAH JEDNOTLIVÝCH OBLASTÍ ROZVOJE

7.1 OCHRANA PŮDY

Cíle:

7.1.1 Optimalizace a integrace systému monitoringu z pohledu požadavků směrnice o monitoringu půd (SML)

Spolupráce na vytvoření právního rámce pro provádění monitoringu půd v souladu s požadavky SML – získání kompetence pro provádění monitoringu půd podle SML.

Stanovení nového vzorkovacího schématu monitoringu půd podle požadavků SML – adaptace/optimalizace stávajících systémů BMP a Průzkumu výživy lesa požadavkům SML s ohledem na nové povinné sledované parametry.

Aplikace/zavedení požadavků SML na monitoring půd do praxe – organizace vzorkování, analýzy a archivace vzorků, zavedení interních postupů pro vzorkování a plánu vzorkování.

Maximálně provázat s požadavky SML tak, aby nedošlo k nárůstu nákladů na tuto činnost a bylo ji možné optimálně plnit i při současném personálním obsazení.

7.1.2 Úprava analytických postupů podle SML ve spolupráci s CEN

Definovat vztah mezi doporučenými postupy a postupy v JPP, využití stávajících postupů i pro plnění úkolů SML.

Zpřesnit přepočet mezi metodou Mehlich 3 pro P a metodou podle Olsena pomocí dostatečně velkých souborů dat.

Zpřesnit vztah mezi metodami pro stanovení dusíku a uhlíku metodou suchého spalování a metodami NIRS a MIRS.

7.2 KLIMATICKÁ ZMĚNA A OCHRANA BIODIVERZITY

Cíle:

7.2.1 Uhlíkové zemědělství (podle aplikačních pravidel)

Spolupráce na tvorbě národního systému pro provádění Nařízení EP a Rady č. 2024/3012 (uhlík, uhlíkové zemědělství a Směrnice EP a Rady č. 2022/2464 (podávání zpráv o udržitelnosti v zemědělství).

- definovat certifikační a dozorové funkce ÚKZÚZ při ověřování správnosti výpočtů sekvestrace uhlíku do půdy a při certifikaci výstupů u zemědělských podniků,
- poskytovat validní data jako podklad pro tvorbu národních emisních inventur a politik klimaticko-energetických strategií,
- propojit datové infrastruktury s potřebami státní správy a zemědělské praxe v národním systému pro vykazování emisí a sekvestrace uhlíku,
- podporovat další rozvoj stanovení významných parametrů pro detekci obsahu a kvality půdní organické hmoty. Zaměření především na další využití spektrálních metod analýzy s využitím rozsáhlých databází dostupných dat.

7.3 ODRŮDY, MODERNIZACE ZKUŠEBNICTVÍ

Cíle:

Definovat postavení ústavu v odrůdovém zkušebnictví v mezinárodním kontextu zejména ve vazbě evropskou dělbu kompetencí při registraci odrůd.

7.3.1 Zkušebnictví:

Obecně:

Stabilizace zkušebních stanic

- navýšit podíl státní půdy na zkušebních stanicích pro zajištění optimálního rozsahu polních odrůdových a ekologických zkoušek, zkoušek z výživou rostlin,
- postupná optimalizace a modernizace zkoušek s ohledem na požadavky udržitelného zemědělství (způsoby hospodaření, agrotechniky, uhlíkové zemědělství, využití GPS, digitalizace zkušebnické dokumentace apod.).

7.3.2 Zkoušky odlišnosti, uniformity a stálosti (DUS)

Obecně:

CPVO ve spolupráci s UPOV zahájilo strategickou diskusi o budoucnosti zkoušení odlišnosti, uniformity a stálosti (DUS) v EU a v souvislosti s projednáváním návrhu Nařízení EU pro PRM je nutno revidovat a dle možností rozšířit pověření CPVO pro provádění DUS o další plodiny.

ÚKZÚZ je v současnosti pověřen Správní radou Odrůdového úřadu Společenství (CPVO) k provádění zkušební činnosti v souladu s nařízením Rady (ES) č. 2100/94 u 28 druhů rostlin pro účely udělení odrůdových práv společenství a v budoucnu i pro registraci odrůd.

Konkrétní cíle:

- projednat se zainteresovanými subjekty (ČMŠSA, OU ČR, šlechtitelé ČR atd.) možnosti provádění zkoušek DUS v budoucnu,
- upřesnit pověření CPVO na vybrané druhy,
- nalézt spolehlivé zahraniční partnery pro ostatní druhy,
- vybudovat nové kapacity pro dlouhodobé skladování standartních a referenčních vzorků,
- vybudovat závlahy v Lysicích pro zkoušení ovocných druhů,
- zajistit protimrazové ochrany pro zkoušení DUS,
- rozvoj DNA analýz a prohlubování spolupráce s externími laboratořemi (Holovousy, CARC, JÚ atd.),
- rozvoj testování rezistencí dle současných technických protokolů pro zkoušky DUS,
- rozvoj spolupráce s externími laboratořemi při testování výskytu/napadení škodlivými organismy,
- rozvoj mezinárodní spolupráce.

7.3.3 Zkoušky užitné hodnoty (VCU)

Obecně:

Modernizace metodik zkoušení užitné hodnoty podporující odrůdy odolné proti abiotickým a biotickým stresům.

Směřovat a přispět:

- k ochraně biodiverzity,
- ke snížení používání chemických pesticidů, hnojiv,
- k rozvoji ekologického zemědělství,
- k vyšší bezpečnosti potravin,

a v neposlední řadě zachovávat genetické zdroje.

Konkrétní cíle:

- rozvoj zkoušení ekologických odrůd v souladu s Nařízením EP a Rady (EU) 2018/848 o ekologické produkci a označování ekologických produktů,
- modernizace metodik zkoušení s akcentem na hodnocení odolnosti odrůd k biotickým a abiotickým stresům,
- zavádět prvky SMART zemědělství do odrůdového zkušebnictví (vyměřování nebo sítě pokusů s využitím GPS),
- využít nové metody a technologie pro měření a analýzu pozorovatelných vlastností při hodnocení odrůd (fenotyping tools – způsoby sběru a analýzy dat),
- oblast IT – tvorba databáze výsledků zkoušek užitné hodnoty,
- pokračovat ve využívání Power BI při profesionalizaci výstupů NOÚ,
- zintenzivnit školení pokusníků v oblasti provádění pokusů a hodnocení chorob a škůdců,
- prohlubovat spolupráci s externími pracovišti při testování rezistencí odrůd nebo při provádění zkoušek (CARC, šlechtitelé),

- rozvoj statistického a biometrického zpracování výsledků zkoušení.

7.3.4 Doporučování odrůd

Pro zemědělskou praxi optimalizovat systém zkoušení a doporučování odrůd včetně ustanovených komisí a zajistit systém financování zkoušení na externích lokalitách.

Konkrétní cíl:

- najít jiný systém financování zkoušení na externích lokalitách,
- modernizovat metodiky zkoušení s ohledem na požadavky praxe.

7.4 ŠO

Cíle:

Zvýšit účinnost kontrol výskytu nepůvodních ŠO pocházejících ze třetích zemí u registrovaných provozovatelů.

- formalizovat postup ke zvýšení preventivní ochrany ČR,
- vydávat nařízení ÚKZÚZ k ohlašovací povinnosti při přijetí rizikových druhů rostlin původem z rizikových třetích zemí k efektivnímu zaměření kontrol jejich zdravotního stavu po dovozu,
- systematicky více zapojovat registrované provozovatele do realizace simulačních cvičení Ústavu,
- modernizovat monitoring v EU regulovaných ŠO včetně zjišťování ŠO v provozech registrovaných provozovatelů.

Optimalizace procesu eradikace regulovaných ŠO s využitím prostředků IZS

- prosadit větší legislativní a následnou praktickou podporu složek IZS při eradikaci ŠO – novelou z. 326/2004 Sb.

Optimalizace monitoringu a diagnostiky ŠO

- aktualizovat stávající prahy škodlivosti ŠO,
- revidovat stávající prognostické modely pro ŠO,
- modernizovat metody monitoringu rezistence ŠO k POR a tvorby a aktualizace antirezistentních strategií dle mezinárodních standardů,
- využití metody MALDI TOF (hmotnostní spektrometrie s laserovou desorpcí a ionizací),
- rozšířit využití molekulárně biologických metod.

7.5 KOMUNIKACE + PR

Cíle:

- důraz na pozitivní stránky ústavu jako zaměstnavatele,
- spolupráce se školami – studijní praxe, práce se studenty na školách,
 - navázat spolupráci s příslušně zaměřenými středními školami a rozšířit spolupráci s dalšími univerzitami v rámci odborné praxe studentů,
- kvalitní prezentace ústavu na výstavách, veletrzích, seminářích a konferencích,

- tvorba Komunikační strategie zahrnující externí i interní komunikaci s ohledem na nárůst požadavků, dotazů a požadované rychlosti reakce ze strany externích subjektů.

7.6 POKRAČOVAT V DIGITALIZACI/ELEKTRONIZACI ADMINISTRATIVNÍCH PROCESŮ

Cíle:

- dokončit portál pro elektronické podání,
- uvést platební bránu do provozního prostředí,
- zprovoznit samoobslužný modul pro odbornou způsobilost včetně napojení na platební bránu,
- dokončit digitalizaci veškerých služeb pro klienty veřejné správy,
- implementovat novou verzi Spisové služby,
- rozšířit využití Laboratorního informačního systému (LIMS) na další oblasti laboratorní činnosti,
- pokračovat v elektronizaci interních procesů,
- pokračovat v technickém vzdělávání zaměstnanců,
- příprava eLearning kurzů a využití eLearning pro interní vzdělávání,
- školení pro využití AI,
- modernizace interních systémů – Registr přípravků.

Hodnocení strategie rozvoje probíhá průběžně v aplikaci MS Teams, hodnocení je k dispozici vedení ústavu.

8 PŘÍLOHY

Příloha č. 1 –SWOT analýza